

Talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinta

Kaupunginhallitus 06.02.2024 § 39

Valmistelu- ja lisätiedot

vt. kaupunginjohtaja Fredrick von Schoultz, vs.
apulaiskaupunginjohtaja Pekka Söyriä, rahoitusjohtaja Henrik Rainio, henkilöstöjohtaja Anu Kalliosaari, sivistysjohtaja Sari Gustafsson, kaupunkikehitysjohtaja Dan Mollgren,
etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Porvoon kaupungin talous on vielä ollut vahva, mutta seuraavien vuosien aikana kustannusten kasvu ja samanaikainen tulojen väheneminen asettavat selkeitä rajoitteita kaupunkiorganisaation toiminnalle. Se edellyttää palvelujen priorisointia, muutoskyvykkyyttä, prosessien sujuvoittamista, digitalisaation ja eläköitymisten hyödyntämistä, keskeisten osaamistarpeiden tunnistamista ja nykyisen henkilöstön osaamisen laajentamista.

Porvoon kaupungin talous on heikkenemässä tulevina vuosina, kun valtion koronatuotet sekä sote-uudistukseen liittyvät kertaluonteiset verotulot ovat jääneet pois ja yhteisöveron tuotto ei ole kasvanut ennakoitusti. Samanaikaisesti valtionosuuksia ollaan leikkaamassa kunnilta merkittävästi vuodesta 2025 alkaen.

Käytännössä koko kuntakentän talouden näkymät ovat heikentyneet tuleville vuosille. Porvoon kaupungin talouden näkymät ovat verrokkikaupunkia paremmat, mutta myös Porvoossa on tarpeen laatia talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelma tuleville vuosille, kuten talousarvion 2024 sitoviin tavoitteisiin kirjattiin. Tämä on erityisen tärkeää, koska Kokkonniemen liikuntakeskuksen ja joukkoliikenneuudistuksen myötä kaupungin tiettyjä palveluita ollaan vahvistamassa.

Porvoon kaupungin talouden näkymiä vuosille 2024-2027 on talousarvion hyväksymisen jälkeen tarkennettu viimeisimpien tietojen ja arvioiden perusteella. Kaupungin talouden ennakoitaan ilman sopeutustoimia olevan alijäämäinen kaikkina kyseisinä vuosina. Alijäämä vuosina 2024-2025 on vielä kohtuullinen kaupungin talouden kokonaisuus ja aiempien vuosien kertyneet ylijäämät huomioiden, mutta erityisesti kehitys vuosina 2026-2027 on huolestuttavaa. Yhteensä kaupungin alijäämäksi arvioidaan kumulatiivisesti noin 37 miljoonaa euroa vuosina 2024-2027, mikä vastaa noin 3,5 % kaupungin käyttötalousmenoista.

Talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinnan lähtökohtana toimii seuraavat linjaukset:

1. Talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman tavoitteena tulee olla, että ennakoitu kaupungin alijäämäkehitys katkaistaan, ja talous saadaan tasapainoon suunnitteluvuosien aikana. Tavoitteena on sopeuttaa kaupungin taloutta neljän vuoden aikana yhteensä 37 miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 3,5

prosenttia kaupungin käyttötalousmenoista. Ohjelma koskee kaikkia kaupungin toimialoja sekä liikelaitoksia.

2. Ensisijaisesti haetaan rakenteellisia ratkaisuja ja tuottavuustoimenpiteitä, jotka heikentävät kaupungin tuottamien palveluiden laatua mahdollisimman vähän.
3. Taloutta tasapainotetaan laajaa keinovalikoimaa hyödyntäen: toimintamenoja ja investointeja karsitaan, toimintatuottoja pyritään kasvattamaan, kertaluonteisia käyttöomaisuuden myyntejä toteutetaan ja tarvittaessa tarkistetaan kunnallis- tai kiinteistöveroprosentteja.
4. Henkilöstömenoja pyritään alentamaan ennusteeseen verrattuna suunnitteleamalla työn tekemisen tapoja uudelleen ja hyödyntämällä vaihtuvuutta ja eläköitymisiä. Samalla tarkastellaan vuonna 2023 voimaan tulleen organisaatiouudistuksen toimivuutta ja tehdään tarvittaessa siihen muutoksia. Talouden tuottavuus- ja tasapainottamistoimenpiteet pyritään saavuttamaan ilman henkilöstön lomautuksia tai irtisanomisia. Porvoon kaupunki haluaa jatkossakin olla vetovoimainen ja kilpailukykyinen työnantaja.
5. Ohjelma viedään valtuuston päätettäväksi toukokuussa 2024, jonka jälkeen vuoden 2025 talousarviokehitys annetaan ohjelman mukaisesti. Lautakuntien ja johtokuntien tulee hyväksyä omat esityksensä 15.3.2024 mennessä.
6. Valmistelussa on kuultava laajasti henkilöstöä, vaikuttamistoimielimiä, kaupungin asukkaita ja muita sidosryhmiä.

Liite: esitys talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinnasta.

vt. Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää käynnistää tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinnan siten, että ohjelma saadaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi toukokuussa 2024. Ohjelman valmistelussa noudatetaan edellä pykälätekstissä mainittuja linjauksia.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti käynnistää tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinnan siten, että ohjelma saadaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi toukokuussa 2024. Ohjelman valmistelussa noudatetaan pykälätekstissä mainittuja linjauksia.

Porvoon kaupungin talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelman laadinta painottuu vuosille 2024–2027, mutta on huomioitavaa, että osa kasvun ja oppimisen toimialan tavoitteista siirtyy tai jatkuu väistämättä ajanjakson jälkeisiin vuosiin. Tähän vaikuttavina tekijöinä on ennuste lapsimäärän vähenemästä pitkällä, jopa vuoteen 2040 ulottuvalla aikajänteellä sekä tulevan palveluverkkoratkaisun toimenpiteet.

Kasvun ja oppimisen toimiala toimii suurelta osin lakisääteisiä, normiohjattuja palveluita tuottavana toimialana. Palvelujen tuottamisen tapoihin ja toimintamalleihin voidaan kuitenkin kaupunkikohtaisesti vaikuttaa paljonkin. Lukuvuosittain toimivana toimialana vuosittainen säästöpotentiaali toteutuu täysimääräisenä vasta toimintojen aloittamista seuraavana vuonna, kahden lukuvuoden aikana.

Tulevien vuosien kulujen kasvua voidaan kasvun ja oppimisen toimialalla hillitä erilaisin rakenteellisin toimenpitein palvelun laatua laskematta. Toimenpiteiden toteutuminen edellyttää rakenteellisia ratkaisuja mm. palveluverkkoon, oppilaaksiottoalueisiin ja muihin toiminnan toteuttamisen puitteisiin. Resurssit kouluille jaetaan tuntikehyspäättöksen perusteella ja pohjana jakamiselle on ryhmien ja sitä kautta tarvittavan henkilöstön määrä. Oppilaiden opetustuntimääriin mahdollisia uudelleenjärjestelyjä ei näin ollen kohdenneta.

Isona tarkasteltavana kokonaisuutena talouden tuottavuus- ja tasapainottamisohjelmassa on toimialan kaikkien tukipalveluiden kokonaisuus: ateria- ja puhtauspalvelut, ict-palvelut, tarvikkeet ja materiaalit sekä koulukuljetusten kokonaisuus. Pienillä eri palveluiden hintaan tai palvelutasoon tehtävillä muutoksilla on laaja vaikutus suuren oppilasmäärän vuoksi, puhuttiin sitten ateriahinnan pienestä leikkaamisesta, siivoustason pienestä laskusta, kone-, järjestelmä- tai materiaalihankintaan liittyvistä pohdinnoista tai koulukuljetusperiaatteiden tason laskusta lakisääteisiin rajoihin.

Toimialan henkilöstömäärän ollessa laaja on eläköityviä henkilöitä vuosittain jopa parikymmentä. Ennakoidun lapsimäärän vähenemisen vuoksi ja rakenteellisten ratkaisujen myötä on mahdollista hyödyntää eläköitymiset tulevana vuosina joko työnkuvien muokkaamiseen tai henkilöstömäärän vähentämiseen. Henkilöstövaltaisella toimialalla myös työhyvinvointiin satsaaminen voisi vähentää sairauspoissaoloja ja tuoda sitä kautta helposti isojen summien säästöpotentiaalin.

Tulojen lisäämisen keinoja toimialalta löytyy vain vähän. Tilojen vuokraaminen ulkopuolelle, kuntalaisille tai hyvinvointialueelle, tuottaa vain pieniä summia, samoin kuin mahdolliset yhteiset palveluntuottajajärjestelyt lähikuntien kanssa.

Perusopetus- ja lukiokoulutusjohtaja
Suomenkielinen koulutusjaosto merkitsee tiedoksi
kaupungihallituksen 6.2.2024 §39 talouden ja tuottavuuden

tasapainotusohjelman valmistelun käynnistämisen vuosille 2024-2027. Kasvun ja oppimisen lautakunta on käsitellyt asiaa kokouksessaan 19.3.2024.

Suomenkielinen koulutusjaosto haluaa muistuttaa, että suomenkielisissä koulutuspalveluissa käyttömenojen vähentäminen edellyttää rakenteellisia ratkaisuja toteutuakseen tarkoituksenmukaisesti. Mahdolliset toimenpiteet tulee suunnitella talousarviovalmistelujen yhteydessä ja toteuttaa siten, että lasten saama palvelutaso ei heikkene. Toimenpiteiden toteuttamisessa on huomioitava lasten määrän kehitys sekä riittävän pitkä aikaväli suunnitellun ohjelman toteutumisen mahdollistamiseksi.

Päätös

Suomenkielinen koulutusjaosto merkitsi tiedoksi kaupunginhallituksen 6.2.2024 §39 talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelman valmistelun käynnistämisen vuosille 2024-2027. Kasvun ja oppimisen lautakunta on käsitellyt asiaa kokouksessaan 19.3.2024.

Suomenkielinen koulutusjaosto haluaa muistuttaa, että suomenkielisissä koulutuspalveluissa käyttömenojen vähentäminen edellyttää rakenteellisia ratkaisuja toteutuakseen tarkoituksenmukaisesti. Mahdolliset toimenpiteet tulee suunnitella talousarviovalmistelujen yhteydessä ja toteuttaa siten, että lasten saama palvelutaso ei heikkene. Toimenpiteiden toteuttamisessa on huomioitava lasten määrän kehitys sekä riittävän pitkä aikaväli suunnitellun ohjelman toteutumisen mahdollistamiseksi.